

HÍREK KÖZLEMÉNYEK

KOOPERÁCIÓ

Együttműködési szerződés Borsod megyében

1971. február 8-án a Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc, valamint a Borsodi Vegyi Kombinát, Kazincbarcika, az Északmagyarországi Vegyiművek, Sajóbáony és a Tiszai Vegyi Kombinát, Leninváros /továbbiakban: vegyipari vállalatok/ együttműködési szerződést kötöttek.

Ennek értelmében:

A szerződő felek az MSZMP tudománypolitikai irányelveiből kiindulva, az egyetem és az ipar kapcsolatainak erősítése, továbbá tudományos és termelési céljaik optimális megközelítése érdekében a gazdaságosság és a hatékonyság követelményeinek szem előtt tartásával, közös erőfeszítésekkel, az eddigieknél lényegesen gazdagabb, az ígényeknek maximálisan megfelelő szakirodalmi bázist hoznak létre a kémia és a kémiai technológia területén, melynek székhelye az egyetem Központi Könyvtára.

A Központi Könyvtár és a vegyipari vállalatok a különösen költségigényes és valamennyi fél számára szükséges információhordozó anyagokat és a használatukhoz esetleg szükséges gépi segédberendezéseket közösen létrehozott pénzforrásból szerzik be.

A Központi Könyvtár és a vegyipari vállalatok a beszerzésre javasolt szakirodalom és egyéb eszközök kérdéseiben és a költségarányokban többségi alapon állapodnak meg.

A Központi Könyvtár a vállalati hozzájárulásból származó összegeket kizárólag a szerződést követő külön jegyzékekben konkrétan megjelölt szakirodalmi forrásokra és eszközökre fordítja.

A közösen létesített forrásból beszerzett szakirodalom a leltár-bavétellel a Központi Könyvtár tulajdonába kerül.

A vegyipari vállalatok pénzforrásaiból származó szakirodalom kezelésével a Központi Könyvtár az alábbi vállalati kikötéseknek tesz eleget:

a dokumentumok a vállalatok egyetértése nélkül elidegeníthetetlenek;

a dokumentumok nem kölcsönözhetők;

a vegyipari vállalatok szakirodalmi igényeit a Központi Könyvtár a helyszínen végzendő térítésmentes kutatás biztosításával vagy reprográfiai úton, térítés ellenében, kielégíti;

a szerződésen kívülálló felek részére a szakirodalom rendszeres használata csak a vegyipari vállalatok hozzájárulásával engedélyezhető;

a Központi Könyvtár a rendelkezésre bocsátott pénzeszközökkel évenként elszámol.

A Központi Könyvtár vállalja továbbá:

a vegyipari vállalatok számára biztosítja az egyetem teljes szakirodalmi állományának kutatását;

a vegyészeti folyóiratok tekintetében a lehető legteljesebb sorozatok létrehozását szorgalmazza;

a vegyipari vállalatok avuló állományát - könyvjóváírással átveszi és egypéldányos sorozatok /könyvkötetek/ őrzéséről gondoskodik;

szakmai módszertani segítséget nyújt a vegyipari vállalatok könyvtárainak;

az országos jellegű szakkönyvtári kooperációs körökben képviseli a vegyipari vállalatok könyvtárainak érdekeit.

A szerződő felek kooperációs tevékenységét munkabizottság irányítja. A munkabizottságban a felek egyenlő számú taggal vesznek részt.

A szerződéshez - a felek egyetértésével - más vállalatok és intézmények is csatlakozhatnak.

Az együttműködési szerződés újszerűsége szembeűnő. Ez az első olyan együttműködési megállapodás, amely az ipar tudományszomját új megvilágításban tárja elénk. Ugyanakkor a tudományos potenciált képviselő egyetem és annak szakirodalmi bázisa az ipar részére segítőkészségét nyilvánítja. E kapcsolat értékét csak az érti, aki tudja, hogy a magyar népgazdaság további lendületes fejlődése lényegében attól függ, hogy a tudomány legjobb eredményeit sikerül-e az eddiginél

gyorsabban és eredményesebben tapintható objektív valósággá, terméké átváltani. A szocialista országokban is egyedülálló kezdeményezés merőben új szemléletet tükröz, mert azt is bizonyítja, hogy a szakirodalmi ellátás, mint a teremtő tudomány egyik pillére, milyen jelentős tartalékokkal és kiaknázható lehetőségekkel rendelkezik. A szerződő felek ugyanis olyan szakirodalmi termékekre és használatukhoz szükséges gépi eszközökre egyesítik anyagi erőforrásaikat, amelyek rendkívül drágák, de nélkülözhetetlenek és ha egyenként, összesen négy példányban szereznék be őket, akkor kihasználtságuk nem állna arányban az anyagi áldozat mértékével. Ez a regionális egyezmény országos méretű tudományos igényeket is szolgálhat, mivel a számításba vett szakirodalmi anyagok egy része az országban egyáltalán nem található meg, pl.

Polymer Science and Technology
/referáló folyóirat a műanyagok
témaköreiben/

évi kb. 130 000 Ft

USA kémiai szabadalmak /1962-től/

" 400 000 "

Más ismerethordozó források, mint pl.

a Chemical Abstracts referálólap
kumulált mutatói /1947-1966/

" 375 000 "

a Beilsteins Handbuch der organischen
Chemie /összes kötet/

" 660 000 "

megtalálhatók ugyan Budapesten, de a hatalmas ipari és tudományos centrum a mindennapi munkában nem tudja nélkülözni azokat. A négy szerződő fél egy példányos rendelésével jelentős valutamegtakarítást ér el, továbbá vállalati, intézményi költségmegtakarítás révén jobb szakirodalmi ellátásra nyílik lehetőség.

Nem hagyhatjuk szó nélkül a vidéki értelmiség szakirodalmi ellátásának problémáját sem. Köztudott, hogy az ipartól a tudomány ma már elválaszthatatlan, ugyanúgy az alkotó értelmiség munkájától a szakirodalom. Márpedig a tények az alábbiakat mutatják: Borsod megye adja az ország ipari termelésének 18, az ipari exporttermékeknek a 10%-át. A 2,1 millió ipari alkalmazott közül kb. 7%, mintegy 145 000 fő itt talál munkát, megélhetést, az 1100-at meghaladó iparvállalatoknál és telephelyeken 20 - 22 000 egyetemi végzettségű szakembert és technikust köt szakmája, munkaköre és érdeklődése a műszaki és a természettudományokhoz. Ezzel szemben a 26 millió kötetre tehető országos szakkönyvtárlományának mindössze 2%-a található hazánk e tájegysége könyvtáraiban. Magától értetődik, hogy itt, ahol ennyi iparvállalat és egy műszaki egyetem működik, ahol tornyosulnak az oktatás, kutatás, fejlesztés megoldandó problémái, állandóan kutatni, keresni kell az alkotó értelmiség eredményes munkájához szükséges feltételek megteremtésének módjait. E gondolatok is találkozik a fenti kooperációs szerződés célkitűzéseivel.

Végezetül meg kell említeni, hogy az újabb ismerethordozó anyagok és eszközök beszerzése körüli pénzügyi gondok is az okos, céltu-

datos és hatékony kooperáció megvalósítására készítetnek. A mágnesszalagok, mikrokártyák /kémia, kohászat, fizika és a szabadalmak vonatkozásában/ mint új és igen költséges közlési formák már a jelen és a közeljövő témái, amelyek nehéz terheket rónak pénzügyi forrásainkra.

Széles körű kooperáció nélkül aligha leszünk képesek a tudomány új, korszerű és gyors közlési formáinak birtokbavételére.

Szeretnénk reménykedni abban, hogy az ismertetett szerződés számos újabb kooperációs akciót hív életre a szakirodalmi ellátás gazdagítására.

Dr. Zsidai József
az NME Központi Könyvtára
igazgatója

Megjegyzések az "Együttműködési szerződés"-hez

Tulajdonképpen egyértelműen üdvözlőni kellene a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának azt az úttörő lépését, amellyel elérte, hogy az ország három nagy vegyipari üzeme nemcsak elismeri a szakirodalom felhasználásának fontosságát és igényli a nyilvános könyvtárak szolgáltatásait, hanem hajlandó azokkal anyagi ráfordítással járó együttműködésre is. Az "Együttműködési szerződés"-t a szerződésben említett - országos méretekben is kiemelkedő szerepet betöltő - termelő üzemek igazgatói, tehát a legfelsőbb gazdasági vezetők írták alá. A vállalati szakkönyvtárak dolgozói még jól emlékeznek azokra - a hellyel-közzel ma is fellelhető - káros jelenségekre, amelyek a gazdasági felső vezetés /főkönyvelő, igazgató/ részéről éppen a szakkönyvtár fejlesztéséhez szükséges anyagi ráfordítások megítélésénél jelentkeztek. Az országos állománygyarapítási kooperáció elve alapján tevékenykedő szakirodalmi kooperációs körök alap- és tagkönyvtárai is jól tudják, hogy milyen nehéz a vállalati szakkönyvtárak egyikét-másikat, de olykor még a nyilvános könyvtárakat is a kölcsönös érdekeken alapuló - anyagi megterhelésektől mentes - együttműködésbe bevonni. Ezekből a szempontokból is öröndetes tehát az, hogy a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára vezetése részéről a minden bizonnyal sok előkészítést és meggyőzést igénylő munka eredményt hozott. Ez egyben új szint és új lehetőségeket is felvillant a műszaki területen működő és még szervezendő szakirodalmi kooperációs körök jövőbeni munkáját, de talán még inkább a regionális ellátást illetően.

Mi az azonban mégis, ami bennünket tartózkodóvá tesz az "együttműködés" megítélésében? Dr. ZSIDAI József könyvtárigazgató jó példát hozott, amikor az USA szabadalmak mellett a Polymer Science and Technology című referálólapra és egyéb, igen drága kiadványra hivatkozott.

Az OMKDK még számos egyéb kiadványt és szakirodalmi szolgáltatást tart számon, amelyeket pénzügyi fedezet hiányában ez idő szerint nem tud megvásárolni. De abban biztosak vagyunk, hogy bárhogyan is teremtünk fedezetet e kiadványok és szolgáltatások beszerzésére, ezek minden, a könyvtár kapuján belépő olvasónak rendelkezésére fognak állni.

Itt van tehát az, amit egy nyilvános könyvtár magatartására nézve a gazdaságirányítás mai rendszere és a vállalati érdekek sajátos alakulása mellett is egyértelműnek tartunk.

Ugy véljük, hogy a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára - amely egyébként teljességében szocialista államunk által fenntartott és fejlesztett intézmény - helytelenül teszi, ha ezt a hasznos kezdeményezést ilyen lokális érdekeknek rendeli alá. A szerződő vállalatok magától értetődőnek tartják, hogy a Könyvtár évről-évre sok millió forintos költségvetéssel fenntartott szolgáltatásait térítésmentesen igénybe vegyék. Nem csökkentené az együttműködés hasznosságát és az érintett vállalatok érdekeit sem, ha nem érvényesítenék a szerződésben azt a kikötést, amely szó szerint a következőképpen szól:

"... a szerződésen kívülálló felek részére a szakirodalom rendszeres használata csak a vegyipari vállalatok hozzájárulásával engedélyezhető."

Befejezésként is azt hangsúlyozzuk, hogy az ipar és a szakkönyvtár ilyen jellegű együttműködése bátor és okos dolog, de ebben az együttműködésben a könyvtári etikának is meg kell kapnia a maga értékelését.

Benedek Jenő
az OMKDK Könyvtári Igazgatóságának
vezetője